

Nīderlande

Ekonomikas apraksts

Paredzams, ka 2018. gadā Nīderlandes IKP pieaugs par 2,9%, bet 2019. gadā - 2,5%. Reālā IKP pieaugums pakāpeniski samazināsies līdz 2025. gadam, sasniedzot aptuveni 1,3%.

Tiek aprēķināts, ka bezdarba līmenis 2019. gadā samazināsies zem 4%, algas un inflācija piedzīvos pieaugumu, paaugstinātu nodokļu likmju dēļ. Neskatoties uz plānoto ievērojamo fiskālo ekspansiju, paredzams, ka kopējā bilance saglabāsies pozitīva.

Galvenie izaugsmes veicinātāji bija iekšzemes izdevumi, ieguldījumi un patēriņš. Privātais patēriņš pieaug un 2018. gada sākumā, eksporta apjomi sasniedza 7,6 % pieaugumu. Ievērojamākais pieaugums sekojošās jomās: mašīnrūpniecība, iekārtas, auto industrija un ķīmiskā rūpniecība, kā arī neapstrādātu materiālu (crude materials) eksportā. Pieejamo ienākumu pieaugums un mājokļu vērtības pieaugums palielina māsaimniecību neto bagātību. Nekustamā īpašuma tirgus virza ieguldījumus.

Visstraujāk augošās nozares 2017. gadā: Tirdzniecība 2,8%, Ražošana 3%, Būvniecība 7,7%, Ceļojumi 8,8%, Pagaidu darbinieku nodarbināšana 9,3%.

2018. gada budžetā valdība iegulda 425 miljonus lai uzlabotu neizsargāto grupu pirktspēju, kā arī 435 miljonus pansionātu aprūpes kvalitātes nodrošināšanā. Lielākās investīcijas no valdības puses ir mērķētas uz sociālo politiku. Papildus 100 miljoni eiro tiks investēti kibernetiķībā. Citi lieli īstenotie projekti transporta un enerģētikas jomā ir balstīti uz ilgtspējīgām vērtībām, ar uzsvāru uz alternatīviem enerģijas ieguves veidiem. Šajās jomās Latvijas uzņēmumi var orientēties ilgstošai tirgus iekarošanai, plānojot kontaktu veidošanu, piedāvājumu nosūtīšanu, dalību izstādēs un tematiskajās konferencēs utml veidot sadarbības ar Nīderlandiešiem.

Efektīvi būtu nāks uz Nīderlandi ar kompleksi risinājumiem, kas maksimāli samazinātu darba stundas Nīderlandes pusē. Potenciāls būvniecības nozarē (tradicionālā un koka būvniecība), IT pakalpojumi, loģistikas pakalpojumi, metālapstrādē piedāvāt ne tikai ražošanu bet arī asamblēšanu/kvalitātes kontroli utml.

Nīderlande ir Latvijas 9. lielākais preču eksporta un 7. lielākais preču importa partneris. 2017. gadā Latvijas **preču eksports** uz Nīderlandi bija **301,7 milj. EUR**, kas ir par 2% vairāk nekā 2016. gadā. 2017. gadā preču eksports uz Nīderlandi veidoja 2,6% no kopējā Latvijas preču eksporta, savukārt imports – 4,1% no kopējā preču importa.

Galvenās Latvijas eksporta preces uz Nīderlandi ir koksnes izstrādājumi, augu valsts produkti, lopkopības produkcija, mašīnbūves produkti un elektropreces. Visvairāk no Nīderlandes ievēd mašīnas, mehānismus un elektropreces, augu valsts produktus, ķīmiskos produktus un pārtikas preces.

Gadam noslēdzoties Nīderlandes ekonomika aug pārlicinoši, tomēr Nīderlandes Centrālā Banka ir samazinājusi IKP prognozes un tiek paredzēts, ka 2018. gads noslēgsies ar zemāku nekā gaidīts 2.8% izaugsmi, kamēr 2019. un 2020. gadā IKP varētu nokristies līdz 1.9%. Bezdarba līmenis 2018. gadā ir viens no zemākajiem pēdējo gadu laikā Nīderlandē - 3.9%, un prognozes rāda, ka ar 2019. gadu tas turpinās kristies līdz pat 3.6%. Vairāk nekā ceturtdaļā Nīderlandes uzņēmēju norāda uz darba spēka trūkumu kā vienu no šķēršļiem uzņēmuma izaugsmē. Zemais bezdarbs, prognozētais algu un dzīvokļu īres cenu pieaugums turpinās kāpināt inflāciju. Paredzams, ka inflācija 2018. gadā sasniegs 1,6% un 2019. gadā

strauji pieaugs līdz 2,7%, pateicoties enerģijas nodokļa un zemākās PVN likmes pieaugumam, kas 2019.gada 1.janvāra tiks paaugstināts no 6% līdz 9%.

IKP prognožu samazināšana tiek saistīta arī ar ārējo tirdzniecības risku palielināšanos piem. Brexit radītās neskaidrības un tirdzniecības karš starp ASV un Ķīnu. Lielbritānija ir Nīderlandes 3.lielākais tirdzniecības partneris, tāpēc 'hard Brexit' radīs nopietnus zaudējumus tās ekonomikai. Novembra vidū Nīderlandes auditoru aģentūra nāca klajā ar paziņojumu, ka Lielbritānijas izstāšanās no Eiropas Savienības bez vienošanās maksās Nīderlandes ekonomikai 2.3 miljardus eiro līdz 2023.gada. Turklāt ilgtermiņā Nīderlandei nāksies palielināt savas iemaksas Eiropas Savienības budžetā, kur tagad iztrūks Lielbritānijas iemaksas.

Būvniecības tendences

Kaut arī Nīderlandē pārdoto māju skaits trešajā ceturksnī ir samazinājās, bet cenas turpina pieaugt (vidēji par 9,2%). Cenu pieaugums ir saistīts ar strauji palielināto pieprasījumu pēc privātām īres mājām, kamēr piedāvājums turpina atpalikt. Ekonomikas krīzes laikā, kas aizsākās 2008.gadā, Nīderlandes celtniecības nozare zaudēja aptuveni 75 000 darbavietu, darbiniekiem pārkvalificējoties uz citām nozarēm. Tagad, kad būvniecība piedzīvo strauju kāpinājumu, sektorā trūkst darba roku. Daudziem būvniecības uzņēmumiem darbs ir saskaņots jau 10 mēnešus uz priekšu un celtnieku trūkums palielina arī jauno projektu izmaksas. Turklāt ir aprēķināts, ka Nīderlandē nepieciešams uzbūvēt 1 miljonu ēku līdz 2030, lai panāktu pašreizējo pieprasījumu. 2050. gadā Nīderlandei jābūt tuvu climate-neutral, lai izpildītu Parīzes Klimata vienošanās (Paris Climate Agreement) prasības. Uzņēmumiem un organizācijām, kas atrodas apbūvētā vidē, būs jāsamazina CO2 emisijas, veicot izmaiņas mājās un ēkās. Šajā nolūkā būs jāpielāgo gandrīz katra ēka Nīderlandē. Tas nozīmē, ka līdz 2021. gadam aptuveni 50 000 esošo māju būs jābūvē pēc ilgtspējības standartiem.

Tirgus iespēja: Latvijas pasīvo ēku un koka karkasu paneļu māju ražotājiem, kuri ir gatavi piemēroties nīderlandiešu prasībām pēc videi draudzīgiem būvniecības risinājumiem.

Pārtikas tirgus tendences

Pētījumi rāda, ka Nīderlandē pēdējos gados ir pieaudzis pieprasījums pēc veselīgiem, bet viegli pieejamiem pārtikas produktiem. Kaut arī vadošās Nīderlandes pārtikas kompānijas pievērš vairāk uzmanības veselīgas pārtikas klāstam, pieprasījums un iespējas šajā sektorā ir joprojām plašas. Videi draudzīgā veidā audzēta un iegūta pārtika ir viens no straujāk augošajiem pārtikas segmentiem, jo patērētāji patērētāji arvien vairāk apzinās, un uztraucas par pārtikas produktu ietekme uz viņu veselību un labklājību. Īpaši audzis pieprasījums pēc veselīgas pārtikas uzkodas, rieksti (pistācijas, mandeles, valrieksti utt.), pēc tā sauktajiem „super” augļiem (dzērvenēm, granātāboliem, žāvētām plūmēm un citām ogām), kā arī pākšaugiem. Patērētāji meklē arī vairāk informācijas par veselīgu dzīvesveidu, interesējas par produktu izcelsmi un pievienoto vērtību.

Tirgus iespējas: Latvijas dabīgās pārtikas ražotājiem, kuri var piedāvāt produktus ar pievienoto vērtību veselībai.

2018. gada trīs ceturkšņos Latvijas preču eksports uz Nīderlandi bija 213,4 milj. EUR, kas salīdzinājumā ar 2017. gada trijiem ceturkšņiem samazinājās par 3%, savukārt preču imports no Nīderlandes bija 403,6 milj. EUR, kas saruka par 4% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Preču ārējās tirdzniecības deficīts bija 190,2 milj. EUR.

Avoti:

- Persbericht: Economische groei normaliseert
- Dutch audit agency, Politico, 2018
- 'How Temporary Tiny Homes Could Solve Dutch Cities'

Housing Crises'

- Trends and developments on the Dutch real estate market 2019-2021 (2018, August)
- The Dutch Food Retail Report, Pinckaers, M. (2018, July 26)
- Centrālā statistikas pārvalde

Jauns potenciāls investīciju projektiem :

1. Nīderlandes karaļa vizītes ietvaros Roterdamas osta parakstīja sadarbības līgumu ar Rīgas brīvostu, kuras ietvaros Roterdamas osta palīdzēs Rīgas ostai izkristalizēt attīstības stratēģiju. Pēc neformālām sarunām, noskaidrots, ka projekts risināsies līdz 2018. gada jūlijam, kas nozīmē, ka Latvijas pusei ir intensīvi jāanalizē un jāizkristalizē kā šis projekts var nodarēt sadarbības stiprināšanai gan starp ostu uzņēmumiem gan pārvaldes kapacitātes stiprināšanai. Roterdamas osta citās valstīs ir arī izvērtējusi un pieņēmusi lēmumu iesaistīties kā stratēģiskais partneris reģionālās ostas jaunās lomas veidošanā (Omānas osta) uz dividenšu pamata. Šāda stratēģiskā partnera iegūšana nozīmē nonākšanu citā līgā un piegādes ķēdēs. Šeit loma ir Latvijas pusē pārliecināt Roterdamas ostu par stratēģisko partnerību reģionā.

2. Būvniecības produkti un pakalpojumi. Uzsvars uz ražotājiem ar augstu pievienoto vērtību. Latvijas tirgū ir ilgstošs pieprasījums pēc siltināšanas pakalpojumiem iekšējam tirgum. Arī reģionā ir potenciāls jauniem spēlētājiem. Nīderlandē ir gan zināšanas gan ražotāji šai industrijā, kuriem būtu interese siltināšanas/energo efektivitātes celšanas jomā nākt uz Latviju ar know-how un ražošanu.

3. Zināšanu uzņēmumi no Nīderlandes, kas saistīti ar RailBaltica tiešo un saistīto projektu realizāciju. Inženierijas un viedās mobilitātes kā arī komerc-objektu plānošanas jomās. Nīderlandes uzņēmumi saredz RailBaltica kā vadošo ekonomiskā potenciāla pieauguma avotu un virzītāju tuvākos 30 gados un tas var būt interesants vidēja vai liela mēroga Nīderlandes uzņēmumiem, kas līdz šim nav iekļāvuši Baltijas valstis savā redzes lokā.

Sagatavojusi LIAA pārstāvniecības Nīderlandē vadītāja A.Pīka